

KOMISIJA

ODLOČBA KOMISIJE

z dne 30. junija 2004

o državni pomoči Nemčije za Skupino Herlitz

(notificirano pod dokumentarno številko K(2004) 2212)

(Besedilo v nemškem jeziku je edino verodostojno)

(Besedilo velja za EGP)

(2005/878/ES)

KOMISIJA EVROPSKIH SKUPNOSTI JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti in zlasti prvega pododstavka člena 88(2) Pogodbe,

ob upoštevanju Sporazuma o Evropskem gospodarskem prostoru in zlasti člena 62(1)(a) Sporazuma,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 659/1999 z dne 22. marca 1999 o določitvi podrobnih pravil za uporabo člena 93 Pogodbe ES ⁽¹⁾, in zlasti člena 7(3) Uredbe,

po pozivu vsem zainteresiranim strankam, naj oddajo svoje pripombe v skladu z navedenimi členi ⁽²⁾, in ob upoštevanju teh pripomb,

ob upoštevanju naslednjega:

I. POSTOPEK

- (1) Marca 2002 je eden izmed najpomembnejših konkurentov Herlitz AG vložil pritožbo, v kateri je navedel, da naj bi Herlitz AG od zvezne dežele Berlin dobil poroštvo. Z dopisom z dne 25. marca 2002 je Komisija zaprosila Nemčijo, da posreduje informacije o morebitni pomoči Herlitzu AG. Nemčija je odgovorila z dopisom z dne 17. aprila 2002, evidentiranim dne 18. aprila 2002, v katerem je zanimala vsakršno pomoč. Na podlagi časopisnega članka z dne 24. aprila 2002, ki je poročal, da je zvezna dežela Brandenburg hčerinski družbi Herlitz AG Falken Office Products GmbH (v nadaljevanju „FOP“), odobrila posojilo v višini 1 milijona EUR, je Komisija z dopisom z dne 8. maja 2002 Nemčijo ponovno zaprosila za podatke o morebitni pomoči Herlitzu AG. Nemčija je z dopisom z dne 4. junija 2002, evidentiranim 5. junija 2005, ponovno zanimala dodelitev kakršne koli pomoči.
- (2) Končno je Nemčija z dopisom z dne 17. julija 2002, evidentiranim dne 19. julija 2002, Komisiji sporočila, da je Investicijska banka dežele Brandenburg (v nadaljevanju „ILB“) Herlitzu PBS AG odobrila posojilo v višini okoli 1 milijona EUR. Po podatkih Nemčije se je ta ukrep že izvajal, zato ga je Komisija vpisala v evidenco kot neprijavljeno pomoč pod št. NN 89/02. Priloge, vključno s stečajnim načrtom, so predložili z dopisom z dne 19. julija 2002, evidentiranim dne 25. julija 2002 in z dopisom z dne 1. avgusta 2002, evidentiranim istega dne. Komisija je 8. avgusta 2002 zaprosila za pojasnilo glede odobrene pomoči. Nemčija je v dopisu z dne 4. septembra 2002, evidentiranim istega dne, posredovala dodatna pojasnila.

⁽¹⁾ UL L 83, 27.3.1999, str. 1. Uredba, kakor je bila spremenjena z Aktom o pristopu iz leta 2003.

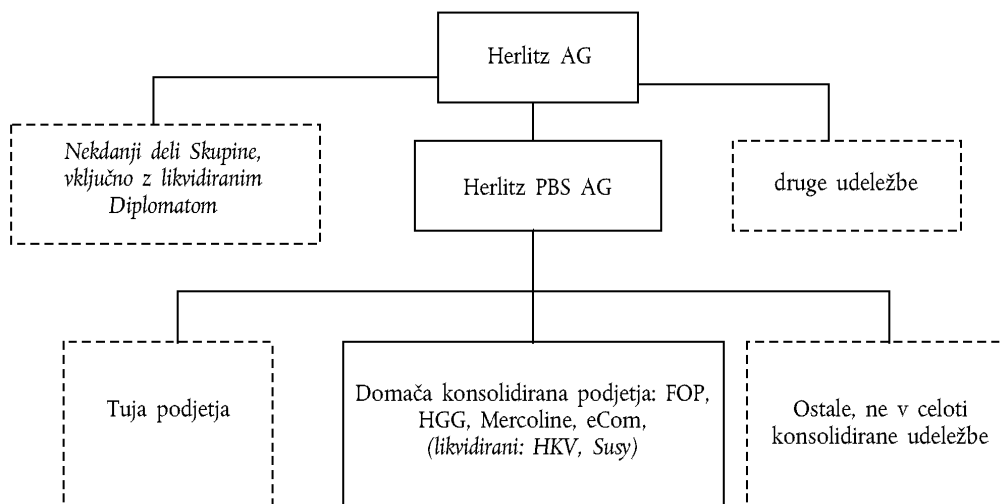
⁽²⁾ UL C 100, 26.4.2003, str. 3.

- (3) Z dopisom z dne 29. januarja 2003, evidentiranim istega dne, je Nemčija Komisiji sporočila, da je bilo posojilo, odobreno Herlitzu AG, v celoti vrnjeno Investicijski banki zvezne dežele Brandenburg. Nemčija je Komisiji prav tako sporočila, da je prekinila stečajne postopke proti Herlitzu AG in Herlitzu PBS AG ter sprejela in uresničila stečajne načrte.
- (4) Z dopisom z dne 19. februarja 2003 je Komisija sporočila Nemčiji, da bo sprožila postopek v skladu s členom 88(2) Pogodbe ES glede posojila in spremljevalnih ukrepov in da je zadeva vpisana v evidenco pod številko C 16/03. Pripombe Nemčije so bile evidentirane dne 28. aprila 2003.
- (5) Sklep Komisije, da bo sprožila formalni postopek preiskave, je bil objavljen v *Uradnem listu Evropske unije* ⁽³⁾. Komisija je pozvala vse zainteresirane stranke, da predložijo svoje pripombe. Pripombe je predložila ena zainteresirana stranka. Komisija jih je posredovala Nemčiji in ji dala možnost odgovora. Nemčija je odgovorila z dopisom z dne 24. julija 2003, evidentiranim dne 27. julija 2003.
- (6) Nemčija je z dopisi z dne 10., 12., in 28. novembra 2003, 8. in 26. januarja, 23. marca ter 23. in 24. aprila 2004 predložila dodatna pojasnila. 27. januarja 2004 so se sestali predstavniki Komisije, nemške vlade, Skupine Herlitz in stečajni upravitelj.

II. UKREPI

1. Zadevno podjetje

- (7) Herlitz AG, ustanovljen leta 1904 kot trgovina s pisarniškim materialom, se je razvil v skupino, ki od leta 1977 kotira na borzi. Znotraj skupine je Herlitz AG holdinška družba, ki ima v lasti deleže hčerinskih družb, od katerih je najpomembnejša Herlitz PBS AG.
- (8) Do začetka stečajnega postopka je bil Herlitz AG holdinška družba Herlitz PBS AG in Diplomata GmbH (Diplomat). Znotraj Skupine Herlitz je bil Herlitz PBS AG holdinška družba podjetij Falken Office Products GmbH (FOP), Herlitz Kunststoffverarbeitungs GmbH (HKV), Susy Card Papeterie GmbH (Susy), HGG Verwaltungsgesellschaft mbH (HGG) in tujih hčerinskih družb v okoli 15 državah. Leta 2002 je Skupina Herlitz kupila Mercoline GmbH, eCom Verwaltungs GmbH in eCom Logistik GmbH&Co.KG; (eCom). Skupina ima naslednjo sestavo:

⁽³⁾ Glej opombo 2.

- (9) Skupina Herlitz je dejavna na trgih pisarniškega materiala, pisarniških potrebščin in čistilk. Herlitz AG in Herlitz PBS imata sedež v Berlinu. Mesta proizvodnje Skupine Herlitz so Berlin, Falkensee (Brandenburg), Peitz (Brandenburg), Cunewald (Saška), Posen (Poljska) in Most (Češka). FOP je najpomembnejši proizvajalec pisarniških potrebščin Skupine.
- (10) Od julija 2001 je lastnik okoli 67 % Herlitz AG konzorcij, ki ga sestavljajo naslednje banke: DB Industrial Holding (Deutsche Bank), Landesbank Berlin, Berliner Bank (*), Hypovereinsbank, Bayerische Landesbank, DZ Bank AG, Dresdner Bank, HSBC, IKB Deutsche Industriebank AG in West LB. Preostalih 35 % je porazdeljenih med več delničarjev (°).
- (11) Gospodarski razvoj Skupine je prikazan v tabeli 1:

Tabela 1

	1997	1998	1999	2000	2001	2002 skupaj	2002 1.1.2002– 16.9.2002	2002 17.10.2002– 31.12.2002	2003
Prihodek v milijonih EUR (*)	714	630	567	490	438	376	255	121	347
Čisti dobiček/ izguba v milijonih EUR (*)	- 51	- 37	- 46	- 51	- 134	99	51	48	1,7
Zaposleni (*)	5 420	4 483	4 228	3 380	2 984	3 096	3 181 povprečje	3 109 povprečje	Brez večjih sprememb
Kapital v milijonih EUR (*)	171	123	70	18	- 55	43	- 6	43	43
Bančne obveznosti v milijonih EUR (*)	172	365	373	356	297	89	250	89	63

(*) Vse številke označujejo stanje ob koncu vsakega navedenega leta ali obdobja, razen kjer je navedeno povprečje.

- (12) Ker jim marca 2002 banke niso podaljšale kreditov, so se Herlitz AG, Herlitz PBS AG in ostale hčerinske družbe Skupine, kot so Diplomat, HKV in Susy, znašle pred stečajem oziroma so postale plačilno nesposobne. Herlitz AG in Herlitz PBS AG sta 3. aprila 2002 zaprosila za uvedbo stečajnega postopka. 5. junija 2002 je sodišče uvedlo stečajni postopek za obe podjetji.
- (13) Za nekatere hčerinske družbe Skupine so izvedli ločene stečajne postopke. Diplomat, HKV in Susy so zaprosili za stečaj 12. aprila 2002, pozneje so jih likvidirali. V času likvidacije so vsi upniki prejeli enak odstotni delež svojih terjatev iz stečajne mase. Nihče od upnikov ni odpisal svojih terjatev do teh podjetij ali do FOP. FOP se je stečaju izognil s pomočjo sanacijskega posojila, ki je bilo odobreno Herlitzu PBS AG.
- (14) Stečajna postopka za Herlitz AG in za Herlitz PBS AG sta se zaključila 16. septembra 2002, ko je sodišče odobrilo stečajne načrte. Že 15. julija 2002 so upniki enoglasno in brezpogojno sprejeli stečajne načrte za Herlitz AG in Herlitz PBS AG. Izpolnjevanje stečajnih načrtov so do 31. marca 2004 nadzorovali stečajni upravitelj in upniki.

(*) 1. julija 2003 je Berliner Bank postala hčerinska banka Landesbank Berlin.

(°) Glej spletno stran Skupine Herlitz: http://www.herlitz.de/index.php?id=347&backPID=348&begin_at=5&pS=1041375600&pL=31535999&arc=1&tt_news=81

- (15) Po navedbah Nemčije so bile za finančne težave Skupine Herlitz krive napačne odločitve o naložbah zunaj jedra dejavnosti Skupine v 90. letih. Po ponovni združitvi Nemčije je Skupina Herlitz zaradi visokih pričakovanj o dobičku vstopila na trg nepremičnin v Berlinu in Brandenburg. Ker do pričakovanega povišanja cen nepremičnin ni prišlo, je morala Skupina ustvariti rezerve in poskrbeti za deprecijacijo za vsoto v višini 95 milijonov EUR. Zgradbe, ki so jih uredili za lastno uporabo v Berlin Teglu in Falkenseeu, so se izkazale za prevelike. Ker za neizrabljene površine niso našli interesentov, so nastali stroški v višini 20 milijonov EUR.
- (16) Največ izgub so podjetju prinesle naložbe v nepremičnine. Vsi poskusi prodaje nepremičnin so propadli. Konec leta 2001 so ustanovili dve namenski nepremičninski družbi, in sicer „GGB Grundstücksgesellschaft Am Borsighafen mbH Co. KG“ (GGB) za zgradbe v lasti Skupine Herlitz v Berlin Teglu in „GGF Grundstücksgesellschaft Falkensee mbH Co. KG“ (GGF) za lastne nepremičnine v Falkenseeu. Skupina je prek Herlitz PBS AG in HGG izvajala večinski nadzor nad GGB in GGF. Herlitz PBS AG je bil večinski partner, HGG pa je bil manjšinski partner pri GGB in GGF.
- (17) Skupina Herlitz je načrtovala, da bi svoje bilance razbremenila naložb v nepremičnine. Zato je januarja 2002 obe zemljišči s pripadajočimi dednimi stavbnimi pravicami prodala družbama GGB in GGF, ki sta nato Skupini dali v zakup dele zemljišča, ki jih je Skupina potrebovala. Vendar pa GGB in GGF pred stečajnim postopkom niso mogli izločiti iz Skupine. Končno so s soglasjem stečajnega upravitelja 30. septembra 2002 HGG, manjšinskega partnerja GGB in GGF, izločili iz Skupine Herlitz, pravice večinskega partnerja Herlitz PBS AG pa so spremenili v manjšinske lastniške deleže v vrednosti enega milijona EUR v podjetjih GGB in GGF. Zaradi tega Skupina Herlitz po nemškem pravu ⁽⁶⁾ ni več večinska lastnica teh nepremičninskih družb.
- (18) Slaba naložba Skupine je bil tudi nakup ruske papirnice in s tem vstop na trg prodaje in predelave papirja. Zaradi zloma papirniškega trga v Skupnosti neodvisnih držav je ta naložba privedla do izgube v višini okoli 50 milijonov EUR. Neuspešne so bile tudi nadaljnje naložbe v zahodni Evropi, kot na primer prodaje na Portugalskem, v Franciji in v Avstriji, ki so privedle do izgub v višini med 10 in 15 milijoni EUR. S tem je zaradi slabih naložb nastala skupna izguba v višini med 175 in 180 milijoni EUR. Poudariti je treba, da je jedro dejavnosti Skupine Herlitz v tem časovnem obdobju prinašalo pozitivne rezultate, ki pa niso zadoščali za pokritje izgub iz naložb.

2. Finančni ukrepi

- (a) „Stari“ ukrepi
- (19) Leta 1989 je zvezna dežela Berlin prek Liegenschaftsfonds Berlin GmbH & Co. KG (Liegenschaftsfonds) Herlitzu AG ponudila v uporabo zemljišče na nekdanji industrijski lokaciji Borsig v Berlin Teglu. Liegenschaftsfonds je družba za upravljanje z nepremičninami, ki so v lasti dežele Berlin. Za zemljišče na lokaciji Tegel je Skupina Herlitz od dežele Berlin pridobila dedno stavbno pravico in se zavezala, da bo do 30. aprila 2053 plačevala najemnino za zemljišče.
- (20) Najemnina za zemljišče je znašala 3 odstotke vrednosti zemljišča, ki bi se med trajanjem pogodbe lahko spremenila. Skupina je za svoje potrebe na lokaciji Tegel zgradila poslovno stavbo s proizvodnim obratom. Zgradbe, ki so nastale na najetem zemljišču, so postale last Skupine Herlitz. S prodajo zgradb podjetju GGB se je prenesla tudi dedna stavbna pravica.

⁽⁶⁾ Glej člen 290 nemškega trgovskega zakonika z dne 10. maja 1897 (RGL I S. 219).

- (21) Pogodba med Liegenschaftsfonds in Skupino Herlitz je vsebovala klavzulo o zvišanju najemnine s 3 % na 7,5 % v primeru, da se spremeni namembnost zemljišča in da je nova uporaba zemljišča v nasprotju z lastnikovimi interesi. Kljub temu pa se po prenosu dedne stavbne pravice za zemljišče v Berlin Teglu na GGB najemnina za zemljišče ni povišala. V skladu z dogovorom je do marca 2002 datjate plačevala Skupina, od ^(a) oktobra 2002 pa GGB.
- (22) Leta 1989 je Herlitz AG od dežele Berlin prejel nezavarovano brezobrestno posojilo za dobo 10 let v višini 6 milijonov DEM (3,07 milijona EUR) za preselitev obratov iz Moabita in Spandau v Tegel (v nadaljevanju „posojilo za preselitev“). 17. novembra 1999 je dežela Berlin, tik pred rokom za odplačilo posojila za preselitev, odložila plačilo na 31. december 2004. V zameno za odlog je dežela Berlin zvišala obrestno mero posojila za 2 % na osnovno obrestno mero Evropske centralne banke.
- (23) Kot jamstvo je Herlitz AG 23. novembra 1999 podpisal notarsko listino o priznanju dolga do dežele Berlin višini 7,185 milijona DEM (3,67 milijona EUR), kar je ustrezalo prvotnemu znesku posojila za preselitev skupaj s pričakovanimi obrestmi v višini 1,185 milijona DEM (0,606 milijona EUR). Poleg tega je notarska lista urejala le osnovni dolg za znesek nakopičenih obresti za dedno stavbno pravico Herlitz AG za zemljišče v Berlin Teglu. Vendar pa je bil ta osnovni dolg podrejen osnovnemu dolgu, ki velja za banke v primeru iste dedne gradbene pravice. Niti odobritev posojila za preselitev leta 1989 niti podaljšanje roka leta 1999 nista zajeta v programu pomoči; Komisija ni bila seznanjena z nobenim izmed teh ukrepov.

(b) *Sanacijsko posojilo*

- (24) S pogodbo, sklenjeno 10. maja 2002 s stečajnim upraviteljem, je ILB Herlitzu PBS AG odobrila posojilo v višini 930 232 EUR (v nadaljevanju „sanacijsko posojilo“). Z dopisom z dne 29. maja 2002 so ta znesek zvišali na 963 855,42 EUR.
- (25) Sanacijsko posojilo je bilo namenjeno izpolnitvi kupne pogodbe med Herlitzom PBS AG in FOP. FOP je Herlitzu PBS AG dostavil blago, vendar ni prejel plačila, s čimer je bila ogrožena njegova likvidnost.
- (26) Sanacijsko posojilo je bilo odobreno z letno obrestno mero 7,5 %, vrniti pa ga je bilo potrebno v šestih mesecih od datuma izplačila. Posojilo je bilo v celoti izplačano dne 24. julija 2002 in zavarovano z odstopom od zahtev po poplačilu dolga FOP v višini 2,5 milijona EUR in z vpisom osnovnega dolga na nepremičnine FOP v višini 13 549 234,85 EUR. Posojilo je bilo ILB z obrestmi vrnjeno 24. januarja 2003.

(c) *Prestrukturiranje s stečajnimi načrti*

Stečajni načrti

- (27) Nemčija je predložila stečajna načrta za Herlitz PBS AG in Herlitz AG. Oba načrta nosita datum 15. julij 2002. Stečajna načrta sta sanacijska načrta oziroma načrta rekapitalizacije Skupine Herlitz. Sestavni deli sanacijskih načrtov so zmanjšanje kapacitet, odsvojitvev nepremičnin podjetja, zaprtje nerentabilnih hčerinskih družb, zniževanje negativnih rezultatov podjetja, ukrepi za znižanje stroškov in optimizacija prodaje ter iskanje strateškega partnerja. Poleg tega načrti predvidevajo zmanjšanje dolgov obeh podjetij s pomočjo delnega ali popolnega odpisa nezavarovanih dolgov ter s prispevki zaposlenih.

^(a) Napaka redakcije.

- (28) Oba stečajna načrta sta vključevala sanacijo s pomočjo nadaljevanja dejavnosti podjetja v skladu z nemškimi stečajnim zakonom ⁽⁷⁾. Stečajni zakon, ki velja od 1. januarja 1999, vsebuje možnost reševanja podjetja s pomočjo ohranitve vodstva podjetja in poplačilom upnikov iz dohodkov, ki nastanejo po zaključku stečajnega postopka. V postopkih proti Herlitzu AG in Herlitzu PBS AG se je ta rešitev izkazala kot najboljša za zadovoljitev upnikov. Zato so se stečajni upravitelj in upniki odpovedali možnosti prodaje celotnega podjetja (prenesena sanacija) ali likvidaciji podjetja in ločeni prodaji premoženja (razbitje).
- (29) Oba načrta imata podobno metodologijo, vendar pa zaradi različne strukture premoženja Herlitz PBS AG in Herlitz AG predlagata različne rešitve. Prestrukturiranje Herlitz AG s stečajnim načrtom je bilo odvisno od izpolnitve stečajnega načrta za Herlitz PBS AG. V obeh načrtih so upnike vsakega podjetja razdelili v skupine v primerljivimi terjatvami.
- (30) V skladu s členom 222 stečajnega zakona lahko pri stečajnem postopku sodelujejo trije razredi upnikov:
- (a) upniki, ki imajo izločitveno pravico, če sem jim z načrtom kratijo pravice;
  - (b) nepodrejeni upniki;
  - (c) podrejeni upniki, ki svojih terjatev niso odpisali.
- (31) Te skupine se nadalje delijo v skupine upnikov z enakimi pravicami. Po razporeditvi v skupine ne more priti do individualnih poravnav, ki bi ločevale med deli posamezne skupine upnikov.
- (32) V stečajnih postopkih proti Herlitzu AG in Herlitzu PBS AG je bilo zahtevam upnikov z izločitvenimi pravicami zadoščeno v skladu z njihovimi zahtevami.
- (33) Nemčija je sporočila, da so bili v postopkih proti Herlitzu AG in Herlitzu PBS AG plačani vsi stroški stečajne mase in vse stečajne obveznosti. Del teh terjatev je bil prometni davek. Pri stečajnih postopkih proti še vedno delujočemu podjetju je poravnava prednostnih terjatev predpogoj za uspešen zaključek postopka. Stečajne obveznosti so bile poravnane takoj, ko so nastale; ločen seznam teh terjatev ni bil sestavljen. Pripravljeni pa so bili hipotetični sezname stroškov stečajne mase in stečajnih obveznosti, da bi lahko prikazali možen rezultat likvidacije in prodaje premoženja.

Skupine upnikov v stečajnem načrtu za Herlitz AG

- (34) V stečajnem postopku za Herlitz AG so bile stečajne terjatve razdeljene kot sledi:
- (a) Upniki z izločitveno pravico: sestavljena ni bila nobena ustrežna skupina. Izločitvena pravica je zavarovala vse terjatve banke Hypovereinsbank in banke Eurohypo ⁽⁸⁾, a le del terjatev Skupine HAG 1;

⁽⁷⁾ Stečajni zakon z dne 5. oktobra 1994 (BGB II 1994, 2866).

⁽⁸⁾ Glej uvodno izjavo 42.

- (b) stroški stečajne mase in stečajne obveznosti: sestavljena ni bila nobena ustrežna skupina, terjatve pa so bile poravnane takoj, ko so nastale;
- (c) nepodrejeni upniki:
- skupina HAG 1: skupina bank z izločitveno pravico za del terjatev iz premičnega premoženja in za delež v Herlitzu AG,
  - skupina HAG 2: drugi nepodrejeni upniki, ki ne pripadajo skupini HAG 1,
  - skupina HAG 3: berlinski davčni organ,
  - skupina HAG 4: povezana podjetja;
- (d) podrejeni upniki:
- skupina HAG 5: obresti, stroški, globe itd.
- (35) Podrejene terjatve v skupini HAG 5 bile izbrisane iz stečajnega načrta v skladu s členom 225 stečajnega zakona. Nepodrejeni skupini HAG 3 in HAG 4 sta odpisali svoje terjatve z začetkom veljavnosti 15. julija 2002 ⁽⁹⁾. V naslednji tabeli so navedene terjatve in vsote, ki so jih upniki odpisali (zaokrožene vrednosti):

Tabela 2

Skupina	Upniki Herlitza AG (javni in zasebni)	Opis terjatev	Jamstvo terjatev	Terjatve v mio EUR	Odpis terjatev v mio EUR
HAG 1	Banke z izločitvenimi pravicami (javni in zasebni upniki)	Krediti iz obdobja pred 3. aprilom 2002	Izločitvena pravica iz premičnin	[130–140] (*)	[do 135] *
HAG 2	Nekdanje vodstvo in zaposleni (zasebni)	Prihodnji zahtevki za pokojnine, plače v obdobju pred 3. aprilom 2002, odpravnine	Ga ni	[35,91] *	[...] *
	Najemodajalec zemljišča Spandau (zasebni)	Plačilo najemnine; odškodnina zaradi prekinitve pogodbe	Ga ni		[...] *
	Dobavitelji (zasebni)	Terjatve iz dobav in storitev v obdobju pred 3. aprilom 2002; odškodnina zaradi prekinitve pogodbe	Ga ni		

⁽⁹⁾ Edina izjema je bila, da je Herlitz PBS AG za prekinitve sporazuma o združitvi med Herlitzom AG in Herlitzom PBS AG prejel denarno nadomestilo v višini 1 milijona EUR.

Skupina	Upniki Herlitza AG (javni in zasebni)	Opis terjatev	Jamstvo terjatve	Terjatve v mio EUR	Odpis terjatev v mio EUR
	Zavod za pokojninsko zavarovanje (javni)	Prihodnji zahtevki za pokojnine	Ga ni	[8,43] *	
	Zvezni urad za zaposlovanje (javni)	Zahtevek za povračilo stečajnih prejemkov, ki so bili plačali zaposlenim (1. januar 2002–4. junij 2002)	Ga ni		
	Bolniška blagajna (javni)	Prispevki v obdobju med 5. marcem 2002 in 4. junijem 2002	Ga ni		
	Finančni urad Alfeld (javni)	Davek iz prodaje lastninskega deleža pred letom 2002	Ga ni		
	Liegenschaftsfonds (javni)	Zahtevek za plačilo obresti za najemnino za Berlin–Spandau	Ga ni		

Odpis terjatev v skupini HAG 2: kvota v višini 0,5 milijona EUR je bila razdeljena glede na obseg terjatev, preostali del terjatev pa je bil odpisan.

HAG 3	Berlinski davčni urad (javni)	Davek na plače in prihodke iz obdobja do 5. junija 2002	Ga ni	[2,0] * ^(*)	[2,0] * ^(*)
-------	-------------------------------	---	-------	------------------------	------------------------

Odpis terjatev v skupini HAG 3: odpisanih je bilo 100 % terjatev.

HAG 4	Povezana podjetja (zasebni)	Vse terjatve do Herlitza AG	Ga ni	109	108
HAG 5	Podrejeni upniki (zasebni ali javni)	Obresti, stroški, globe itd.	Ga ni	Ni podatkov	Ni podatkov

^(*) Napaka redakcije.

^(*) Del tega besedila je bil urejen tako, da zagotovi, da se ne razkrije zaupnih informacij; ti deli so v oglatih oklepajih in označeni z zvezdico.

Skupine upnikov v stečajnem načrtu za Herlitz PBS AG

(36) Upniki v stečajnem postopku za Herlitz PBS AG so bili razdeljeni kot sledi:

(a) Upniki z izločitveno pravico:

— Skupina PBS 1: izločitvena pravica je zavarovala vse terjatve določenih dobaviteljev.

— Skupina PBS 6: banke z izločitvenimi pravicami za del svojih terjatev; banki Hypovereinsbank in Eurohypo sta prav tako imeli izločitveno pravico, vendar v to skupino nista bili vključeni.

- (b) Stroški stečajne mase in stečajne obveznosti: Sestavljena ni nobena ustrezna skupina, terjatve pa so bile poravnane takoj, ko so nastale.
- (c) Nepodrejeni upniki:
- skupina PBS 2: zaposleni,
  - skupina PBS 3: nekaj javnih upnikov, kot so davčni uradi, Zvezni urad za zaposlovanje, bolniške blagajne, zvezna dežela Berlin,
  - skupina PBS 4: povezana podjetja,
  - skupina PBS 5: drugi nepodrejeni upniki, kot na primer nekdanje vodstvo in zaposleni, poklicni sindikat, zavod za pokojninsko zavarovanje, zasebne kreditne banke, Avstrijska pošta, glavni carinski urad itd.
- (d) Podrejeni upniki:
- skupina PBS 7: obresti, stroški, takse itd.
- (37) Podrejene terjatve v skupini PBS 7 so bile izbrisane iz stečajnega načrta v skladu s členom 225 stečajnega zakona. Nepodrejeni skupini PBS 3 in PBS 4 sta odpisali svoje terjatve z začetkom veljavnosti dne 15. julija 2002. V naslednji tabeli so navedene terjatve in vsote, ki so jih upniki odpisali (zaokrožene vrednosti):

Tabela 3

Skupina	Upniki Herlitza PBS AG (zasebni in javni)	Opis terjatev	Jamstvo terjatve	Terjatve v mio EUR	Odpis terjatev v mio EUR
PBS 1	Dobavitelji z izločitveno pravico (zasebni)	Terjatve iz dobav in storitev pred 3. aprilom 2002	Izločitvena pravica na premoženje	[3–6] *	0
PBS 2	Zaposleni (zasebni)	Príhodnji zahtevki za plače	Ga ni	[40–50] */leto	[2–4] * v letu 2002 [4–5] */leto od 2003
PBS 3	Berlinski davčni urad (javni)	Davek od plač marec 2002	Ga ni	[11,50] *	[...] *
	Berlinski davčni urad (javni)	Zemljiški davek od januarja do marca 2002	Ga ni		
	Berlinski davčni urad (javni)	Davek na nakup nepremičnine za leto 1996	Ga ni		
	Zvezni urad za zaposlovanje (javni)	Zahtevki za povračilo stečajnih prejemkov, ki so bili plačani zaposlenim (1. april 2002 – 4. junij 2002)	Ga ni		

Skupina	Upniki Herlitza PBS AG (zasebni in javni)	Opis terjatev	Jamstvo terjatve	Terjatve v mio EUR	Odpis terjatev v mio EUR
	Bolniška blagajna (javni)	Prispevki iz obdobja od 5. marca 2002 do 4. junija 2002	Ga ni		
	Liegenschaftsfonds (javni)	Dajatve za dedno stavbno pravico za obdobje od aprila do junija 2002	Podrejen osnovni dolg		
	Zvezna dežela Berlin (javni)	Zahteva za povračilo posojila za preselitev	Ga ni		

Odpis terjatev v skupini PBS 3: odpisanih je bilo 100 % terjatev.

PBS 4	Povezana podjetja (zasebni)	Vse preostale terjatve povezanih podjetij Skupine Herlitz	Ga ni	139	139
PBS 5	Nekdanje vodstvo / vodilni zaposleni (zasebni) ⁽²⁾	Prihodnji zahtevki za pokojnine, plače za obdobje pred 3. aprilom 2002, odpravnine	Ga ni	[zasebni upniki 22,61; javni upniki 19,56]*	[...] *
	Zavod za pokojninsko zavarovanje (javni)	Prihodnji zahtevki za pokojnine	Ga ni		
	Zasebne kreditne banke (zasebni)	Neplačani in kapitalizirani prihodnji obroki za kredit	Ga ni		
	Avstrijska pošta (v tem primeru zasebni)	Dobropisi na reklamacijo in povračilo premije	Ga ni		
	Poklicni sindikat (javni)	Prispevki za nezgodno zavarovanje	Ga ni		
	Glavni carinski urad (javni)	Davek na prihodke od uvoza, carina	Ga ni		
	Duales System Deutschland (zasebni)	Prispevki za „Der Grüne Punkt“	Ga ni		
	Bolniška blagajna (javni)	Prispevki za obdobje od 1. do 4. marca 2002	Ga ni		
	Liegenschaftsfonds (javni)	Dajatve za dedno stavbno pravico za obdobje od julija do septembra 2002	Podrejen osnovni dolg		

Skupina	Upniki Herlitza PBS AG (zasebni in javni)	Opis terjatev	Jamstvo terjatve	Terjatve v mio EUR	Odpis terjatev v mio EUR
	Druge dobave brez jamstva	Dobave in storitve pred 3. aprilom 2002; pogodbene terjatve za odškodnine	Ga ni		

Odpisane terjatve v skupini PBS 5: odpisanih je bilo 90 % terjatev

PBS 6	Banke z jamstvom na premičnine (zasebni in javni)	Krediti iz obdobja pred 3. aprilom 2003	Izločitvene pravice na premičnine	[100–120] * ^(b)	(odpis terjatev do 76,75 mio EUR
PBS 7	Podrejeni upniki (zasebni in javni)	Obresti, stroški, takse itd.	Ga ni	Ni podatkov	Ni podatkov

^(a) Ta znesek je posledica obračuna dvojnega zahtevka, ki je bil uveden proti Herlitzu AG in Herlitzu PBS AG.

^(b) Glej opombo (a).

Dodatni podatki o dolgovih do javnih upnikov

- (38) Javni upniki so uveljavljali terjatve v različnih skupinah. V skupinah HAG 2, HAG 3, PBS 3 in PBS 5 ni bila zavarovana nobena izmed terjatev javnih in zasebnih upnikov. Kljub temu pa so bile nepodrejene terjatve v skupinah HAG 3 in PBS 3 v celoti odpisane, medtem ko so nepodrejeni upniki v skupinah HAG 2 in PBS 5 prejeli sorazmeren del plačil.
- (39) V skladu s stečajnima načrtoma so upniki skupine HAG 2 najpozneje do 31. marca 2004 prejeli delež celotne vsote v višini 0,5 milijona EUR, ki je ustrezal obsegu njihovih terjatev. Upniki skupine PBS 5 so prejeli 10 % svojih terjatev do 31. decembra 2003. V tabelah 2 in 3 so razvidne vsote javnih terjatev in odpisi terjatev.

Dodatni podatki o finančnih institucijah, udeleženi v sporazumu o poravnavi

- (40) V obeh stečajnih načrtih je omenjen kredit, ki ga je Herlitzu PBS AG odobril bančni konzorcij (v nadaljevanju „konzorcijski kredit“). Sestav konzorcija se sklada s sestavo konzorcija, navedenega v uvodni izjavi 10. Konzorcijski kredit je Herlitzu PBS AG odobril celoten konzorcij, da bi mu omogočil poplačilo konvertibilnega posojila v višini 100 milijonov EUR. 3. aprila 2002 je bilo porabljenih 53,9 milijona EUR konzorcijskega kredita, ki je znašal 65,4 milijona EUR. Poleg tega je večina konzorcijskih bank Skupini Herlitz pred julijem 2001 odobrila nadaljnje kredite (kreditna linija) v višini 156,6 milijona EUR. Od tega je bilo do 3. aprila 2003 porabljenih 134,11 milijona EUR.
- (41) V skupini PBS 6 so se banke enotno odpovedale poplačilu konzorcijskega kredita in kreditnih linij za vsoto, ki presega 76,714 milijona EUR. Tudi v skupini HAG 1 so se enotno odpovedali terjatvam za poplačilo kreditov za vsoto, ki presega 5 milijonov EUR. Deli kreditov, ki niso bili odpisani, so podaljšani krediti, odobreni Skupini Herlitz. Obveznosti, povezane z odpisom terjatev za kredite Herlitza PBS AG in Herlitza AG, sta sočasno prevzeli nepremičninski družbi GGB in GGF.

Dodatni podatki o drugih dolgovih do finančnih institucij

- (42) V času, ko so upniki odobrili stečajna načrta, so v Skupini Herlitz obstajale še druge obveznosti do bank, ki pa jih konzorcijski kredit in kreditne linije niso pokrivali. Najprej so banke Hypovereinsbank (Irska), Bayerische Landesbank in Landesbank Berlin v celoti odpisale terjatve za nezavarovane kredite, da ne bi ogrozile izterjave delno zavarovanih terjatev znotraj konzorcijskega kredita. Nadalje je Skupina Herlitz prejela kredite, ki so bili zavarovani s prednostnim osnovnim dolgom na zemljišče v Berlin Teglu: banka Hypovereinsbank je Skupini odobrila kredit v višini 15,4 milijona EUR, banka Eurohypo pa kredit v višini 30,8 milijona EUR. Ta dva kredita nista bila vključena v sporazum o poravnavi, vendar bi ju Herlitzu AG in Herlitzu PBS AG lahko odpisali, saj je bilo zavarovano zemljišče v Berlin Teglu prodano družbi GGB.
- (43) 15. aprila 2002 so konzorcijske banke Herlitzu odobrile likvidnostno posojilo v višini 15 milijonov EUR, namenjeno nadaljevanju poslovanja Skupine. Posojilo je bilo dvakrat podaljšano in 17. novembra 2003 v celoti vrnjeno. Posojilo je bilo namenjeno sezonski likvidnostni potrebi Skupine in bi lahko bilo junija 2004 ponovno odobreno.

Dodatni podatki o dolgovih do dobaviteljev

- (44) Dolgovi Herlitzu AG do dobaviteljev so v skupini HAG 2 znašali 9,3 milijonov EUR. Dobavitelje Herlitzu PBS AG je mogoče razdeliti na dobavitelje z jamstvom (skupina PBS 1) in dobavitelje brez jamstva (skupina PBS 5). Dobavitelji skupine PBS 1 so imeli izločitvene pravice za 35 % premoženja v obtoku Herlitzu PBS AG in zaradi tega svojih terjatev niso odpisali. Nasprotno pa so nezavarovani dobavitelji skupine PBS 5 odpisali 90 % svojih terjatev, prav tako kot ostali nepodrejeni upniki te skupine.

Dodatni podatki o dolgovih do zaposlenih in povezanih podjetij

- (45) Po nemškem stečajnem zakonu lahko zaposleni in povezana podjetja sodelujejo pri stečajnem postopku in prejmejo kvote za svoje terjatve. Za te so bile ustanovljene ločene „skupine upnikov“ (HAG 4 in PBS 4), ostali pa so bili vključeni v mešane skupine (HAG 2 in PBS 5).

Druge možnosti stečajnih načrtov

- (46) V postopkih proti Herlitzu AG in Herlitzu PBS AG so se stečajni upravitelj in upniki odločili za nadaljevanje dejavnosti podjetja s stečajnimi načrti. Kot je navedeno v uvodni izjavi 33, so bili v postopkih stečajnega načrta plačani vsi stroški stečajne mase in stečajne obveznosti. Poleg tega so plačali 0,5 milijona EUR kot kvoto nekaterim nepodrejenim upnikom Herlitzu AG, nekateri nepodrejeni upniki Herlitzu PBS AG pa so prejeli okoli 10 % svojih terjatev kot kvoto. Kot je razloženo v uvodni izjavi 47, bi bila pričakovana vrednost stečajne mase ob likvidaciji podjetja precej nižja. S prodajo celotnega podjetja bi upnike lahko bolj zadovoljili. Vendar pa se ni našel investitor, ki bi bil pripravljen prevzeti celotno premoženje Skupine.
- (47) Po strokovnem mnenju, ki ga je podalo svetovalno podjetje Roland Berger, in po mnenju neodvisnih dražiteljev bi pri likvidaciji vrednost premičnin padla s 84,2 milijona EUR na [10–30] * milijonov EUR. To vsoto bi morali najprej uporabiti za zadovoljitev terjatev z izločitvenimi pravicami, zaradi česar bi v stečajni masi ostalo le [0–5] * milijona EUR. Dohodki Skupine Herlitz bi med stečajnim postopkom znašali okoli 1 milijona EUR. Po prištetu te vsote k razpoložljivemu premoženju bi nastala razpoložljiva stečajna masa v višini [1–6] * milijonov EUR.

- (48) Razpoložljivo stečajno maso bi uporabili za poravnavo stroškov stečajne mase in stečajnih obveznosti, ki bi nastali pri upravljanju in odsvojitvi stečajne mase. Po odbitku stroškov stečajne mase bi razpoložljivo premoženje znašalo le $[0-1] * \text{milijona EUR}$. Ta vsota ne bi zadostovala za pokritje stečajnih obveznosti podjetja in bi bila zato nezadostna celo za delno zadovoljitev nepodrejenih upnikov.
- (49) Po stečajnih načrtih prestrukturiranje s prodajo vsega premoženja Skupine Herlitz novemu lastniku ne bi bilo izvedljivo. Pripravljene so bile sicer ponudbe za prevzem določenih področij dejavnosti in zalog, vendar pa so cene ponudb ustrezale likvidacijskim vrednostim. Za upnike je bila torej najbolj ugodna rešitev prestrukturiranje še vedno delujočega podjetja s stečajnim načrtom.
- (d) *Sklep o sprožitvi postopka na podlagi člena 88(2) Pogodbe ES*
- (50) Za Sklep Komisije z dne 19. februarja 2003 o sprožitvi postopka na podlagi člena 88(2) Pogodbe ES so bili odločilni trije razlogi, ki so izhajali iz pregleda združljivosti ukrepov s smernicami Skupnosti o pomoči za reševanje in prestrukturiranje podjetij v težavah ⁽¹⁰⁾ (v nadaljevanju „smernice“).
- (51) Prvič, Komisija je ugotovila, da je posojilo, ki ga je ILB odobrila Herlitzu PBS AG, vsebovalo elemente državne pomoči v smislu člena 87(1) Pogodbe ES, ki jih je bilo potrebno podrobneje preučiti. Nemčija o združljivosti pomoči s smernicami ni predložila zadostnih informacij, da bi lahko ugotovili, kdo je dejansko upravičen do pomoči.
- (52) Drugič, Komisija si je zastavila vprašanje, ali odpis terjatev s strani več javnih upnikov (davčni uradi, zvezni urad za zaposlovanje, uradi za socialno zavarovanje, finančni uradi) v stečajnih načrtih predstavlja pomoč.
- (53) Tretjič, Komisija je bila glede uporabe zemljišča v Berlin Teglu, ki pripada deželi Berlin, v dvomih, ali je bila zakupna pogodba sklenjena pod tržnimi pogoji. Ker je od sklenitve zakupne pogodbe minilo že več kot deset let, so jo označili kot obstoječo pomoč. Komisija je ugotovila, da bi odpis najemnine za zemljišče s strani dežele Berlin in dejstvo, da se najemnina ni zvišala, lahko predstavljalo novo pomoč. Tudi dodelitev in kasnejši odpis brezobrestnega posojila v višini 6 milijonov DEM dežele Berlin bi lahko predstavljala državno pomoč.

III. PRIPOMBE ZAINTERESIRANIH STRANK

- (54) Edina zainteresirana stranka, ki je glede Sklepa o sprožitvi formalnega preiskovalnega postopka oddala svojo pripombo, je bil Herlitz PBS AG v imenu upravičenca, Skupine Herlitz. Herlitz PBS AG se je zavzel za temeljito preiskavo dejanskega stanja o tem, ali je bila dodelitev posojil nezakonita državna pomoč. Komisiji je tudi sporočil, da je nemškimi organom predal vso zadevno dokumentacijo.
- (55) Glede sanacijskega posojila je Herlitz PBS AG navedel, da je bilo posojilo vrnjeno in da izpolnjuje pogoje za dodelitev sanacijske pomoči. Glede odpisa terjatev v stečajnih načrtih je Herlitz PBS AG uveljavljal, da so javni upniki ravnali podobno kot zasebni upniki in da so bile odpisane terjatve brez vrednosti. Poudaril je, da so se upniki soglasno strinjali s stečajnimi načrti. Po mnenju Herlitz PBS AG bi se vsak element pomoči, ki bi ga Komisija našla v odpisih terjatev, v skladu s smernicami uvrščal v pomoč za prestrukturiranje. Da bi se izognil ponavljanju, je Herlitz PBS AG podprl pravne argumente, ki jih je podala Nemčija.

⁽¹⁰⁾ UL C 288, 9.10.1999, str. 2.

IV. PRIPOMBE NEMČIJE

- (56) V svojem odgovoru glede sprožitve fornalnega preiskovalnega postopka je Nemčija razložila, da je edini ukrep, ki se lahko šteje za državno pomoč, sanacijsko posojilo, ki ga je odobrila banka ILB. Ta pomoč pa je združljiva s skupnim trgov v skladu s členom 87(3)(c) Pogodbe ES.
- (57) Nemčija je pojasnila, da ostali ukrepi, in še posebej odpisi terjatev v stečajnih postopkih, niso državna pomoč v smislu člena 87(1) Pogodbe ES. Javni upniki so v stečajnem postopku odpisali terjatve brez vrednosti, poleg tega je bilo njihovo ravnanje združljivo z osnovnim načelom zasebnih upnikov. Če pa bi katerega izmed ostalih ukrepov lahko šteli za državno pomoč, bi ta prišel v poštev kot pomoč za prestrukturiranje v skladu s členom 87(3)(c) Pogodbe ES.

1. Pripombe k sanacijskemu posojilu

- (58) Nemčija je opozorila na to, da je do sklepa o dodelitvi sanacijskega posojila z dne 10. maja 2002 prišlo pred sprejetjem stečajnega načrta z dne 15. junija 2002. Dejstvo, da je bilo posojilo izplačano šele 24. julija 2002, je posledica „odprtih vprašanj“ z ILB, ki so jih lahko rešili šele 24. julija 2002. Za obdobje med podpisom pogodbe in izplačilom je to posojilo Herlitzu PBS AG zagotavljalo potrebno likvidnost, vendar pa ni zadostovalo za pokritje likvidnostnih potreb, ki so se pojavile avgusta 2003 zaradi pričetka šolskega leta.
- (59) Likvidnostno posojilo je bilo nujno za premostitev obdobja do sprejetja stečajnih načrtov. Po mnenju Nemčije je bilo posojilo omejeno na minimalno vsoto, kar izhaja iz zelo nizke likvidnosti Herlitzu PBS AG med avgustom in decembrom 2002.
- (60) Po mnenju Nemčije upravičenec do sanacijskega posojila ni bil FOP, temveč Herlitz PBS AG. Prvič, sporazum o kreditu z dne 10. maja 2002 je bil sklenjen med stečajnim upraviteljem in Herlitzom PBS AG. Drugič, FOP ni mogoče označiti kot dejanskega upravičenca, saj je prejel zgolj zapadla plačila v skladu z dobavnim sporazumom s Herlitzom PBS AG.

2. Pripombe o prestrukturiranju s stečajnimi načrti

- (61) Nemčija je trdila, da odpis terjatev s strani nekaterih javnih upnikov ni privedel do izgube prihodka države, saj so bile te terjatve brez vrednosti. Premoženje Herlitzu AG in Herlitzu PBS AG je zadoščalo zgolj za zadovoljitev terjatev upnikov z izločitvenimi pravicami. Javni upniki izven te skupine niso imeli jamstev ali pa so lahko predložili zgolj podrejen osnovni dolg.
- (62) V primeru likvidacije bi javni upniki prejeli nično ali pa zelo majhno vsoto, tudi tisti s podrejenim osnovnim dolgom. V skladu z odstavkom 168 sodbe Sodišča prve stopnje v zadevi T-152/99 (*HAMSA proti Komisiji*)⁽¹⁾ upnik ne žrtvuje veliko, če odpiše znaten del nezavarovanih terjatev, ki bi bile v primeru likvidacije brez vrednosti.

⁽¹⁾ Sodba Sodišča prve stopnje z dne 11. julija 2002 v zadevi T-152/99, Hijos de Andrés Molina, SA (*HAMSA*) proti Komisiji Evropskih skupnosti [2002] PSES II-3049.

- (63) Po mnenju Nemčije odpis terjatev ni niti denarna storitev niti denarna ugodnost. Ker sta bila Herlitz AG in Herlitz PBS AG plačilno nesposobna, njuno premoženje v primeru likvidacije ne bi zadostovalo za kvoto za javne upnike. Tako bi stečajni postopki obe podjetji odrešili teh terjatev.
- (64) Četudi bi odpis terjatev s strani javnih upnikov šteli za denarno storitev, bi Skupina Herlitz za to v prihodnosti nudila protiuslugo, in sicer v obliki bodočih prihodkov iz davkov in socialnega zavarovanja, ki bi jih javni upniki lahko pričakovali pri nadaljevanju poslovanja podjetja.
- (65) Nemčija je trdila, da je potrebno odpis terjatev javnih upnikov oceniti v skladu z osnovnim načelom zasebnega upnika iz sodbe v zadevi HAMSА. Glede na to načelo je potrebno javnega upnika primerjati z zasebnim upnikom v enakem položaju oziroma s hipotetičnim zasebnim upnikom.
- (66) Po mnenju Nemčije so javni upniki v stečajnih postopkih obeh podjetij Skupine Herlitz javne banke, berlinski davčni urad, zvezni urad za zaposlovanje, sklad za zdravstveno zavarovanje, zvezna dežela Berlin in drugi, kot npr. glavni carinski urad in finančni urad Alfeld. V skladu s sodbo Sodišča v zadevi C-482/99 (*Francija proti Komisiji*) ⁽¹²⁾ je potrebno natančno oceniti, kateri odpis terjatev lahko označimo kot storitev države.
- (67) K javnim bankam, ki so dodelile konzorcijski kredit in kreditne linije, spadajo Landesbank Berlin, Bayerische Landesbank in WestLB. Te banke so ravnale kot zasebni člani bančnega konzorcija, kar izhaja iz dejstva, da je odpis terjatev v okviru stečajnih načrtov odobril celoten konzorcij, ne pa posamezne banke. Nezavarovane terjatve so izven stečajnih načrtov odpisale tako javne kot tudi zasebne banke.
- (68) Popoln odpis terjatev s strani davčnega urada dežele Berlin v skupinah HAG 3 in PBS 3 je po mnenju Nemčije mogoče utemeljiti s tem, da je davčni urad pričakoval popolno kompenzacijo za ta odpis iz bodočih prihodkov iz davkov podjetij Herlitz AG in Herlitz PBS AG. Tudi odpis terjatev s strani zveznega urada za zaposlovanje in bolniške blagajne v skupini PBS 3 je bil utemeljen z bodočimi prihodki iz naslova zakonsko predpisanih prispevkov za socialno zavarovanje. Enaki argumenti so bili predloženi v zvezi z odpisom terjatev s strani dežele Berlin in Liegenschaftsfondsа. Nemčija meni, da je bila pričakovana najemnina za zemljišče s strani Skupine Herlitz razlog za ta odpis terjatev v skupini PBS 3.
- (69) Nemčija trdi, da je bil popoln odpis terjatev javnih upnikov v skupinah HAG 3 in PBS 3 racionalno utemeljen in da ga ni mogoče primerjati z ravnanjem drugih skupin upnikov. Razlog za popoln odpis terjatev so bili bodoči prihodki iz davkov, prispevki iz socialnega zavarovanja in najemnina za zemljišče, ki so jih javni upniki lahko pričakovali zaradi nadaljevanja dejavnosti podjetja. Nemčija meni, da so bodoči prihodki eden izmed najpomembnejših razlogov za to, da upnik odpiše terjatve. Ker so imeli javni uradi večjo možnost za bodoče prihodke iz dajatev Skupine Herlitz kot zasebni upniki, je bil javni odpis terjatev večinoma upravičen.
- (70) Nemčija trdi, da razločevanje med vlogo javnega urada in javnega investitorja velja le za primerjavo z delovanjem zasebnega financerja, ne pa za primerjavo z delovanjem zasebnega upnika. Če javni upniki ob odpisu terjatev ne morejo upoštevati bodočih prihodkov, to predstavlja diskriminacijo med upniki, tako da le-teh ni mogoče učinkovito primerjati.

⁽¹²⁾ Sodba Sodišča z dne 16. maja 2002 v zadevi C-482/99, Francoska republika proti Komisiji Evropskih skupnosti [2002] PSES I-4397.

- (71) Nemčija je, sklicujoč se na mnenje stečajnega upravitelja, opozorila na dejstvo, da upniki ne bi odobrili stečajnih načrtov, če javni upniki v skupinah HAG 3 in PBS 3 ne bi v celoti odpisali svojih terjatev. Zasebni upniki so od javnih upnikov zahtevali veliko žrtev, saj je nadaljevanje poslovanja podjetja javnim upnikom zagotavljalo zajamčene prihodke, na kar pa zasebni upniki niso mogli računati. Dodatna utemeljitev popolnega odpisa terjatev te skupine upnikov je bilo dejstvo, da v času odobritve upnikov davčne terjatve niso bile razjasnjene. Da bi lahko odobrili stečajne načrte, so morali odpraviti te nejasnosti.
- (72) Nemčija poudarja, da so bili javni upniki, ki so odpisali del svojih terjatev v skupinah HAG 2 in PBS 5, obravnavani enako kot zasebni upniki v teh skupinah. V teh skupinah so združene terjatve zveznega urada za zaposlovanje, bolniške blagajne, glavnega carinskega urada, finančnega urada Alfeld, berlinskega davčnega urada in Liegenschaftsfonds.
- (73) Nemčija je zatrjevala, da bi tudi v primeru, če Komisija odpis javnih terjatev Herlitzu AG in Herlitzu PBS AG označi kot pomoč, ti ukrepi izpolnjevali pogoje za odobritev kot pomoč za prestrukturiranje v skladu s členom 87(3)(c) Pogodbe ES in s smernicami.
- (74) Pogoji smernic so bili izpolnjeni zaradi pristnega in učinkovitega načrta za prestrukturiranje, ponovno vzpostavljene rentabilnosti Skupine Herlitz, zmanjšanja kapacitet in omejitve odpisa javnih terjatev na minimum. Poleg tega Skupina Herlitz ni prejela presežne likvidnosti in ji v preteklosti ni bila dodeljena niti pomoč za prestrukturiranje niti sanacijska pomoč.

3. Pripombe o deželi Berlin in Liegenschaftsfonds

- (75) Glede dedne stavbne pravice za zemljišče v Berlin Teglu je Nemčija predložila izpiske iz sporazuma, ki urejajo to pravico. Liegenschaftsfonds najemnine za dedno stavbno pravico ni zvišal, saj zanj prodaja zgradbe na lokaciji Berlin Tegel družbi GGB ni predstavljala spremembe namembnosti zemljišča, ki bi bila v nasprotju z interesi lastnika.
- (76) Glede posojila za preselitev je Nemčija sporočila, da odlog tega posojila ni bil prijavljen zato, ker je dežela Berlin ravnala kot zasebni upnik. To je izhajalo iz dejstva, da je odlog vključeval obrestno mero, priznanje dolga in dajatev za vsoto povečanih obresti za dedno stavbno pravico.

V. PRAVNA OCENA

1. Obstoj pomoči

- (77) Po členu 87(1) Pogodbe ES je državna pomoč ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco, nezdržljiva s skupnim trgom, v kolikor prizadene trgovino med državami članicami. V skladu s sodno prakso evropskih sodišč je kriterij izkrivljanja trgovine izpolnjen, če se upravičenec ukvarja z gospodarsko dejavnostjo, ki zadeva trgovino med državami članicami.
- (78) Z izdelki Skupine Herlitz se trguje znotraj Skupnosti, kjer vlada konkurenca med državami članicami. Sanacijsko posojilo, premostitveno posojilo za preselitev in odpis določenih javnih terjatev v sanacijskih postopkih so državni ukrepi ali pa izhajajo iz državnih virov. Če se s tem dodeli prednost, to izkrivlja konkurenco in prizadene trgovino. Obstoj prednosti je potrebno oceniti v skladu s kriteriji v tržno gospodarstvo naravnane investitorja in s kriteriji zasebnega upnika.

- (a) „Stari“ ukrepi
- (79) Glede dodelitve sanacijskega posojila leta 1989 je bilo v Sklepu o sprožitvi postopka ugotovljeno, da je bil rok za odplačilo 10 let in da je bilo posojilo obstoječa pomoč po členu 1(b)(iv) Uredbe (ES) št. 659/99. Dodelitve tega posojila ni bilo potrebno preučiti. Poleg tega v skladu s členom 15 navedene uredbe ne bi bilo mogoče terjati nobenega elementa pomoči, ki bi ga lahko pripisali ponudbi zemljišča Skupini Herlitz leta 1989.
- (80) V Sklepu o sprožitvi postopka je Komisija opozorila, da bi nezvišanje najemnine za zemljišče v Berlin Teglu leta 2002 lahko predstavljalo državno pomoč. Ta domneva je bila ovržena s klavzulami pogodbe o dedni stavbni pravici. V skladu s to pogodbo bi lahko najemnino zvišali le v primeru spremembe namembnosti zemljišča. Do tega ni prišlo, saj so zemljišče in pripadajoče zgradbe služile enakemu namenu kot prej. Edina sprememba je, da ima Skupina Herlitz zgradbe, ki so bile prej v njeni lasti, zdaj v najemu.
- (81) Glede odloga vrnitve posojila za preselitev leta 1999 je Nemčija trdila, da je bilo posojilo dodeljeno pod tržnimi pogoji. Odlog je bil odobren v času, ko Skupina Herlitz še ni bila v težavah in ko je bila obrestna mera višja od referenčne obrestne mere. Obrestna mera je bila zavarovana in redno plačana vse do stečajnih postopkov. Zato Komisija tega odloga ni obravnavala kot novo pomoč.
- (b) Pomoč, vključena v sanacijsko posojilo, in odpis terjatev v stečajnih postopkih
- (82) Sanacijsko posojilo je Skupini Herlitz dajalo prednosti, kakršnih si podjetje v težavah na trgu ne bi moglo pridobiti. Nemčija se s tem strinja. Kot je razloženo spodaj, je Skupina Herlitz z nesorazmernim odpisom terjatev nekaterih javnih upnikov, ki izhaja iz javnih sredstev, pridobila prednost. To predstavlja državne ukrepe v smislu člena 87(1) Pogodbe ES.

Javni upniki

- (83) Da bi ugotovili, kateri ukrepi izhajajo iz javnih sredstev in jih je mogoče pripisati državi, so bili preiskani vsi upniki. Skupina javnih upnikov, ki jo je sestavila Komisija, je bila večja od skupine, ki jo je imenovala Nemčija. Poleg javnih bank, berlinskega davčnega urada, finančnega urada Alfeld, zveznega urada za zaposlovanje, bolniške blagajne, dežele Berlin, Liegenschaftsfonds in glavnega carinskega urada sta še dva javna upnika, in sicer zavod za pokojninsko zavarovanje in poklicni sindikat delodajalcev.
- (84) V skladu s členom 14 zakona o izboljšavah poklicnega pokojninskega zavarovanja⁽¹³⁾ je zavod za pokojninsko zavarovanje pristojen za stečajno zavarovanje. V skladu s členoma 10(1) in 10(2) omenjenega zakona morajo vsi delodajalci prek izravnalnega sklada prispevati po zakonu obvezne prispevke.
- (85) V skladu s členom 144 Socialnega zakonika 7 (obvezno nezgodno zavarovanje)⁽¹⁴⁾ je poklicni sindikat pristojen za obvezno nezgodno zavarovanje. V skladu s členom 150(1) Socialnega zakonika 7 morajo vsi delodajalci prispevati po zakonu obvezne prispevke.

⁽¹³⁾ BetrAVG z dne 19. decembra 1974. Nemški civilni zakonik, I str. 3610.

⁽¹⁴⁾ Nemški civilni zakonik, 1996-I, str. 1254.

- (86) Zavod za pokojninsko zavarovanje in poklicni sindikat sta v položaju, ki je opisan v odstavku 58 sodbe Sodišča Evropskih skupnosti v zadevi C-379/98 (*PreussenElektra*)⁽¹⁵⁾. Odpisa terjatev teh dveh ustanov ni odobrila država, temveč javna ali zasebna ustanova, ki je določena ali ustanovljena s strani države. Odpis terjatev je obstajal v odpisu državnih dohodkov v obliki obveznih prispevkov v državni sklad. V skladu s sodbo Sodišča Evropskih skupnosti v zadevi C-342/99 (*Španija proti Komisiji*)⁽¹⁶⁾ lahko tudi ta odpis terjatev pripišemo državi, saj neodvisne ustanove za socialno zavarovanje nadzoruje država, financirajo pa se z obveznimi prispevki podjetij.

Izvajanje osnovnega načela zasebnega upnika

- (87) V skladu s sodno prakso Sodišča Evropskih skupnosti⁽¹⁷⁾ je Komisija ravnanje javnih upnikov v stečajnih postopkih Skupine Herlitz primerjala z ravnanjem zasebnih upnikov. Ker je bilo mogoče vsakega javnega upnika primerjati z zasebnim upnikom, primerjava s hipotetičnim zasebnim upnikom ni bila potrebna.
- (88) Osnovnemu načelu zasebnega upnika je bilo v likvidacijskih postopkih Diplomata, HKV in Susy, hčerinskih družb Herlitz, zadoščeno, saj so vsi upniki prejeli enak delež iz stečajne mase. Zasebni in javni upniki so v zvezi z stečajnimi obveznostmi ravnali podobno, saj je bilo tem terjatvam v celoti zadoščeno. Osnovnemu načelu je bilo zadoščeno tudi glede podrejenih terjatev, saj so jih odpisali vsi javni in zasebni upniki.
- (89) Primerjava med nepodrejenimi upniki je prinesla podoben rezultat pri postopkih za Herlitz AG in Herlitz PBS AG. V večini skupin so bili enakopravni upniki navedeni v zaporedju svojih zahtev, nekaj upnikov z enakimi ali podobnimi zahtevami je bilo razporejenih v različne skupine. Posledično so javni upniki nesorazmerno odpisali terjatve v skupinah upnikov HAG 3 in PBS 3. Za namen preiskave v skladu z osnovnim načelom zasebnega upnika so se vsi v stečajnih postopkih določeni upniki, razen teh dve skupini, izkazali za primerljive upnike.
- (90) V skladu z odstavkom 168 sodbe v zadevi HAMA o podobnosti upnikov odločajo naslednji dejavniki: vrsta in znesek jamstev, prednost terjatev, ocena možnosti za rekapitalizacijo podjetja in ocena upnikov, kolikšen del izkupička likvidacije lahko pričakujejo. V skladu s temi kriteriji so upniki skupin HAG 3 in HAG 2 primerljivi, zato bi morali biti razporejeni v skupino z enako terjatvijo. Enako velja za upnike skupin PBS 3 in PBS 5.
- (91) Upniki teh skupin so imeli nezavarovane in nepodrejene terjatve, ki niso imele prednostnih pravic: v primeru likvidacije bi prejeli enak delež ali pa sploh nič. Podrejen osnovni dolg Liegenschaftsfonds v stečajnem postopku ne jamči, da sta prednostna hipoteka bank in izločitvena pravica v celoti pokriti z vrednostjo jamstva. Poleg tega so imeli vsi upniki v teh skupinah enak interes, in sicer izogniti se likvidaciji in doseči kvoto v postopku stečajnega načrta. Vendar so le upniki skupin PBS 5 in HAG 2 dobili kvoto v skladu z obstoječimi stečajnimi terjatvami.

⁽¹⁵⁾ Sodba Sodišča Evropskih skupnosti z dne 13. marca 2001 v zadevi C-379/98, *PreussenElektra AG v prisotnosti Windpark Reußenköge III GmbH in dežele Schleswig-Holstein* [2001] PSES I-2099, odstavek 58.

⁽¹⁶⁾ Sodba Sodišča Evropskih skupnosti z dne 29. aprila 1999 v zadevi C-342/99, *Kraljevina Španija proti Komisiji Evropskih skupnosti* [1999] PSES I-2459, odstavek 5 in 46.

⁽¹⁷⁾ Glej HAMA proti Komisiji, odstavki 167–170; Španija proti Komisiji, odstavek 46; sodba Sodišča Evropskih skupnosti z dne 29. junija 1999 v zadevi C-256/97, *Déménagement-Manutention Transport SA (DM)* [1999] PSES, I-3913, odstavek 24.

- (92) V nasprotju s trditvami Nemčije upniki skupin HAG 3 in PBS 3 ne morejo navesti svojih prihodnjih prihodkov iz davka in socialnega zavarovanja, da bi utemeljili razmeroma velik odpis terjatev. V skladu s sodno prakso sodišča prve stopnje in Sodišča Evropskih skupnosti ⁽¹⁸⁾ se upravni organ ne sme odločiti za odpis dela svojih terjatev proti dolžniku na podlagi bodočih prihodkov iz davkov in socialnega zavarovanja. Če bi bilo to dopustno, bi bile vloge javnega urada in vlagatelja nejasne.
- (93) Ločitev vlog javnega urada in vlagatelja ne velja le za osnovno načelo v zasebno gospodarstvo usmerjenega financerja, temveč tudi za osnovno načelo zasebnega upnika. Z obema kriterijema je v bistvu treba ugotoviti, ali javni in zasebni vlagatelji ravnajo na enak način. Delovanje obeh osnovnih načel bi bilo oslABLJENO, če bi javni uradi pri svojih odločitvah kot vlagatelj upoštevali svoje bodoče obvezne prihodke. Stečaj ustvarja izredno stanje, kjer lahko nastale obvezne javne terjatve (davki in prispevki iz socialnega zavarovanja) primerjamo s civilnopravnimi terjatvami zasebnih upnikov. Takšna primerjava je za obstoječe terjatve mogoča le v povezavi s preteklostjo.
- (94) V prihodnosti pričakovani prihodki sicer lahko vplivajo na odločitev o odpisu terjatev, vendar pa niso najpomembnejši dejavnik. Tudi na državo ob zvišanju davkov ne vpliva razmišljanje o dobičku. Če bi logično nadaljevali z nemškim argumentom, bi morali zasebni upniki odpisati več terjatev kot javni, saj se odpis terjatev izloči iz odmere davka. Nemčija ni pojasnila, zakaj je v drugih skupinah ista vrsta javnih upnikov prejela kvoto za istovrstne terjatve, v skupinah HAG 3 in PBS 3 pa ne. Iz istega razloga Liegenschaftsfonds iz skupine PBS 3 ni smel odpisati javnega, a neobveznega zahtevka za osnovni dolg v večji meri kot javne ali zasebne terjatve v skupini PBS 5.
- (95) Sodišče prve stopnje je v odstavku 167 sodbe v zadevi HANSA odločilo, da javnih upnikov pri odpisu dolgov ni potrebno primerjati z zasebnimi vlagatelji, ki sledijo globalni ali sektorski strukturalni politiki, temveč z zasebnim upnikom, katerega cilj je, da svoje terjatve do podjetja v finančnih težavah uveljavlja v največjem možnem obsegu. Ob tem se jasno pokaže enak interes zasebnih in javnih upnikov za doseganje kvote za obstoječe stečajne terjatve.

Znesek sanacijske pomoči in pomoči za prestrukturiranje

- (96) Znesek sanacijske pomoči ustreza sanacijskemu posojilu v višini 963 855,42 EUR. Pomoč Skupini Herlitz v obliki odpisa terjatev v stečajnih postopkih ustreza sorazmerni razliki med odpisom terjatev javnih upnikov v skupinah PBS 3 in HAG 3 ter odpisom terjatev upnikov v skupinah PBS 5 in HAG 2.
- (97) V stečajnem postopku za Herlitz AG javni upnik v skupini HAG 3 ni ravnal tako kot primerljivi zasebni upniki v skupini HAG 2. Zato predstavlja njegov odpis dolgov državno pomoč, katere znesek je višji od razlike med odpisanim delom njegovih terjatev in odpisanim delom zasebnih terjatev. Zasebni upniki brez višjega odpisa terjatev javnih upnikov svojih terjatev verjetno ne bi odpisali v takšnem obsegu. Podobno je lahko pomemben ne le odpisan del terjatev, temveč tudi višina odpisanega zneska v vsaki skupini upnikov. V teh okoliščinah lahko znesek pomoči doseže tudi 100 % odpisa dolga. Vendar pa v tem primeru ni potrebno izračunati natančnega zneska, saj bi bila pomoč, četudi bi dosegla 100 % odpisa dolgov, v vsakem primeru združljiva s skupnim trgov.

⁽¹⁸⁾ Glej sodbo Sodišča prve stopnje z dne 6. marca 2003 v povezanih zadevah T-228/99 in T-233/99, Westdeutsche Landesbank Girozentrale in dežela Severno Porenje – Vestfalija proti Komisiji Evropskih skupnosti, [2003] PSES II-435, odstavek 272; sodbo Sodišča Evropskih skupnosti z dne 28. januarja 2003 v zadevi C-334/99, Zvezna republika Nemčija proti Komisiji Evropskih skupnosti, [2003] PSES I-1139, odstavek 134; sodbo Sodišča Evropskih skupnosti z dne 14. septembra 1994 v povezanih zadevah C-278/92 in C-279/92 in C-280/92, Kraljevina Španija proti Komisiji Evropskih skupnosti, [1994] PSES I-4103, odstavek 22.

- (98) Enako velja za državno pomoč v stečajnem postopku proti Herlitzu PBS AG, ki izhaja iz različnega odstotka odpisa terjatev v skupini PBS 3 in pri primerljivih zasebnih upnikih v skupini PBS 5.

2. Ovrednotenje v skladu s smernicami

- (99) Sanacijsko posojilo in nesorazmerno visok odpis terjatev sta dala Skupini Herlitz prednost in tako zmanjšala stroške, ki bi jih v normalnih okoliščinah morala poravnati sama, to pa je olajšalo proces prestrukturiranja. Komisija mora zato oceniti, ali je te ukrepe mogoče označiti kot združljive s skupnim trgom.

- (100) Ker ukrepi pomoči niso bili dodeljeni v okviru uredbe, odobrene s strani Komisije, jih je mogoče oceniti kot začasno pomoč. V členih 87(2) in 87(3) Pogodbe ES je razloženo, kateri pogoji morajo biti izpolnjeni, da je pomoč združljiva s skupnim trgom oziroma jo je mogoče označiti kot združljivo. V tem primeru se uporablja člen 87(3)(c) Pogodbe ES, saj je bil namen ukrepov pomoč pri sanaciji in prestrukturiranju upravičenca, navedeno pa ni bilo nobeno drugo odstopanje od določb iz členov 87(2) in 87(3) Pogodbe ES, niti ga ni mogoče uporabiti.

- (101) V smernicah je Komisija pojasnila, pod katerimi pogoji na pozitiven način izvaja svoja pooblastila v skladu s členom 87(3)(c) Pogodbe ES. Ker iz navedb Nemčije izhaja, da je bila vsa pomoč, ki jo je treba oceniti, dodeljena po začetku veljavnosti smernic, je le-te mogoče uporabiti pri zadevnih ukrepih ⁽¹⁹⁾.

(a) Upravičenec

- (102) Za Komisijo je do vseh ukrepov pomoči, zajetih v to preiskavo, upravičena celotna Skupina Herlitz, in ne posamezna podjetja znotraj te skupine. Ta sklep izhaja iz tesne povezanosti v skupini in sistematične dodelitve nalog in premoženja med obema glavnima družbama, Herlitzom AG in Herlitzom PBS AG, ter njunimi hčerinskimi podjetji.

- (103) Skupina Herlitz na trgu deluje kot eno podjetje. Na primer, sklenila je sporazum o dedni stavbni pravici z deželno Berlin za zemljišče v Berlin Teglu, medtem ko je bila terjatev za najemnino vpisana in odpisana le v stečajnem postopku proti Herlitzu PBS AG. Poleg tega je Skupina Herlitz objavila konsolidirane letne obračune v skladu s členom 290 nemškega trgovskega zakonika. Tudi upniki so skupino obravnavali kot eno podjetje, ko so odobrili vzporedna in povezana stečajna načrta za Herlitz AG in Herlitz PBS AG.

- (104) Herlitz AG, Herlitz PBS AG in FOP se nahajajo v regijah, ki so prejemnice pomoči (Berlin: cilj 2 v skladu s členom 87(3)(c) Pogodbe ES, Brandenburg v skladu s členom 87(3)(a) Pogodbe ES). Skupina Herlitz v obdobju 10 let pred stečajnim postopkom ni prejela nobene pomoči za prestrukturiranje.

(b) Podjetje v težavah

- (105) V poglavju 2.1 smernic je opisano podjetje v težavah. Skupino Herlitz lahko v skladu s točko 5(a) smernic označimo kot podjetje v težavah, saj gre za delniško družbo, ki je v 12-mesečnem obdobju od 31. decembra 2000 do 31. decembra 2001 izgubila več kot polovico vpisanega kapitala. Vsota vpisanega kapitala Skupine je razvidna iz spodnje tabele:

⁽¹⁹⁾ Glej točko 101 smernic.

Tabela 4

(v mio EUR)

	31.12.1998	31.12.1999	31.12.2000	31.12.2001
Vpisan kapital	94,8	94,8	94,8	46,5

Vir: Poročila Skupine Herlitz za leto 1999 in 2001–2002.

- (106) Poleg tega je bila Skupina Herlitz že vsaj od aprila 2002, prav tako v skladu s točko 5(c) smernic, v težavah, saj je v skladu s kriteriji zadevnih nemških zakonov izpolnjevala pogoje za kolektivne stečajne postopke. Kot je omenjeno v uvodni izjavi 13, je bilo aprila 2002 zaproseno za stečajne postopke za več glavnih podjetij znotraj Skupine.
- (107) Skupina Herlitz je bila od 31. decembra 2001 v težavah, saj je več kot polovico vpisanega kapitala izgubila v 12 mesecih pred tem datumom. Kot podjetje v težavah je bila Skupina Herlitz upravičena do sanacijske pomoči in pomoči za prestrukturiranje.

3. Ocena sanacijskega posojila

- (108) Sanacijsko posojilo je odobrila ILB – institucija, ki je bila ustanovljena leta 1992 z namenom pospeševanja industrije v deželi Brandenburg. Po nemškem trgovinskem zakoniku ta institucija ni komercialna banka, saj glavni cilj njenega delovanja ni dobičkonosnost. Njena naloga je sodelovati pri razvoju gospodarskih struktur dežele Brandenburg, v kateri minister za gospodarstvo natančno nadzoruje njeno delovanje. Ustanovijo se podporni odbori, ki se ukvarjajo s posameznimi projekti ⁽²⁰⁾. Komisija zato meni, da je za ta ukrep odgovorna država.
- (109) S sanacijskim posojilom je bila Skupina Herlitz deležna prednosti, ki jih podjetje v težavah na trgu ne bi moglo pridobiti. Ker Nemčija priznava, da je to posojilo pomoč, tukaj ni potrebno uporabiti osnovnega načela tržno usmerjenega vlagatelja. Sanacijsko posojilo torej vsebuje elemente državne pomoči v smislu člena 87(1) Pogodbe ES in ga je potrebno ustrezno oceniti. V smernicah so jasno navedeni pogoji za dodelitev tovrstne pomoči.
- (110) Prvič, pomoč mora biti sestavljena iz likvidnostne pomoči v obliki garancije za posojilo ali v obliki posojila z običajnimi tržnimi obrestnimi merami. Sanacijsko posojilo izpolnjuje vse te zahteve, saj je bila njegova obrestna mera višja od referenčne obrestne mere Komisije ⁽²¹⁾.
- (111) Drugič, pomoč mora biti utemeljena z obstojem resnih socialnih težav in ne sme imeti neprimernih škodljivih učinkov na položaj industrije v drugih državah članicah. Komisija lahko pri tem upošteva, da je Skupina Herlitz pomemben delodajalec v zadevnih regijah, ki prejemajo pomoč (Berlin in Brandenburg). Takojšen, neurejen stečaj bi privedel do resnih socialnih težav. Za premostitveno obdobje sanacijskega posojila Komisija meni, da so bili neugodni učinki na položaj industrije v drugih državah članicah omejeni in da niso bili neprimerni.
- (112) Tretjič, Nemčija je, čeprav Komisija z dodelitvijo sanacijskega posojila prvotno ni bila seznanjena, med preiskovalnim postopkom predložila dokaze o celotnem vračilu posojila.

⁽²⁰⁾ Spletna stran ILB: www.ilb.de

⁽²¹⁾ Referenčna obrestna mera Komisije za Nemčijo je od 1.1.2002 znašala 5,06 %, od 1.1.2003 pa 4,8 %, glej http://europa.eu.int/comm/competition/state_aid/others/reference_rates.html

- (113) Četrtrič, pomoč mora ostati omejena na vsoto, ki je potrebna za nadaljevanje poslovanja podjetja. Po mnenju Komisije je ta pogoj izpolnjen. Sanacijsko posojilo je bilo uporabljeno šele tedaj, ko likvidnostno posojilo ni več zadostovalo za povečane likvidnostne potrebe zaradi dobav ob začetku šolskega leta jeseni 2002. Celo po prejemu sanacijskega posojila je bila likvidnost Herlitz PBS AG med avgustom in decembrom 2002 na nizki ravni.
- (114) Pomoč se lahko dodeli le za časovno obdobje, ki je potrebno za pripravo izvedljivega načrta za prestrukturiranje. To časovno obdobje naj ne bi bilo daljše od šestih mesecev, razen v primeru izrednih okoliščin. V tem primeru je bila odločba o dodelitvi sanacijskega posojila izdana 10. maja 2002, posojilo pa je bilo izplačano šele 24. julija 2002 in vrnjeno v šestih mesecih po izplačilu. Posojilo je bilo vrnjeno še preden naj bi Komisija izdala svojo odločbo glede ukrepov, zajetih v stečajnih načrtih. Sanacijsko posojilo tako izpolnjuje kriterij smernic in je združljivo s skupnim trgov.

4. Prestrukturiranje s stečajnimi načrti

(a) Obnova rentabilnosti

- (115) Stečajna načrta, ki sta bila odobrena v postopkih proti Herlitzu AG in Herlitzu PBS AG, sta predvidevala naslednje operativne ukrepe za obnovo rentabilnosti Skupine: zmanjšanje presežnih kapacitet, prodajo tovarniškega zemljišča, zaprtje hčerinskih družb, izboljšavo negativnih finančnih rezultatov, zmanjšanje in optimizacijo stroškov. Dejavnosti Skupine naj bi bile omejene na še zdravo jedro dejavnosti.
- (116) Razvoj Skupine Herlitz je potekal v skladu s finančnimi načrti, ki so bili sestavni del stečajnih načrtov. Skupina je tako v poslovnem letu 2003 pred obrestmi in zneski financiranja ustvarila dobiček iz poslovanja v višini 7,2 milijona EUR ob celotnem prihodu v višini 346,6 milijona EUR. V letu 2003 je donos od prihodkov pred izdatki za financiranje znašal 2 %, kar ustreza povprečju tega sektorja. Operativni denarni tok je leta 2003 pred izdatki za financiranje znašal okoli 14 milijonov EUR.
- (117) Za leto 2004 Skupina Herlitz načrtuje dobiček iz poslovanja pred izdatki za financiranje v višini [5–10] * milijonov EUR in prihodke iz poslovanja ⁽⁴⁾ (prodaja, sprememba zalog pri končnih izdelkih) v višini [250–300] * milijonov EUR. To bo prineslo donos iz prihodkov pred izdatki za financiranje v višini [2–4] * %. Z dosedanjim potekom so bila pričakovanja Skupine Herlitz izpolnjena. Pod temi pogoji sta stečajna načrta postavila temelje za ponovno vzpostavitev rentabilnosti Skupine Herlitz.

(b) Pomoč, omejena na minimalno vsoto

- (118) Skupina Herlitz je že pred začetkom stečajnih postopkov izvedla ukrepe za prestrukturiranje, katerih stroški so znašali okoli 20,6 milijona EUR, od tega 9,3 milijona EUR za odpravnine, 6,2 milijona EUR za amortizacijo in zmanjšanje vrednosti ter 5,1 milijona EUR za stroške preselitve, ustavitve poslovanja in svetovanje. Neposredni stroški za ukrepe za prestrukturiranje, predvidene v stečajnih načrtih leta 2002, so znašali 6,9 milijona EUR (odpravnine in stroški stečajnih postopkov).
- (119) Večino stroškov za prestrukturiranje so poravnali podjetje in njegovi upniki. Delničarji so prispevali tako, da od leta 1997 niso prejeli nobenih dividend. Vsak pozitiven denarni tok je bil investiran nazaj v Skupino. Na začetku stečajnega postopka je bančni konzorcij Skupini zagotovil „novo“ likvidnostno posojilo v višini 15 milijonov EUR, ki so ga dvakrat obnovili, 17. novembra 2003 pa je bilo v celoti vrnjeno. To posojilo je pokrilo sezonske likvidnostne potrebe Skupine, junija 2004 pa bi ga lahko ponovno obnovili. Poleg novega posojila so banke marca 2004 podaljšale rok odplačila za obstoječe kredite za eno leto.

⁽⁴⁾ Napaka redakcije.

(120) Pri stroških za prestrukturiranje za časovno obdobje pred začetkom stečajnih postopkov lastni prispevek presega 95 % od 27,5 milijona EUR. Če upoštevamo vse stroške, ki so povezani s stečajnimi postopki, znaša lastni prispevek 83,01 % od 6,9 milijona EUR. Zaradi znatnega lastnega prispevka v obeh primerih je pomoč za prestrukturiranje omejena na minimalno vsoto.

(c) *Preprečevanje nedopustnega izkrivljanja konkurence*

(121) Skupina Herlitz je izvedla naslednje dokončne izravnalne ukrepe v obliki omejitve kapacitet: ustavitve treh strojev za izdelavo pisemskih ovojníc, prodaja stroja za ofsetni tisk in stroja za zlaganje prtičkov; opustitev proizvodnje strojev za brizgalno vlivanje v kalupe; zaprtje ali prodaja hčerinskih družb na Portugalskem, v Avstriji in Franciji, zmanjšanje skladiščnih prostorov in zmanjšanje števila zaposlenih za 630 oseb.

(122) V času prestrukturiranja je Skupina Herlitz prevzela nadzor nad nekdanjim skupnim podjetjem eCom za [...] * milijonov EUR in nad družbo Mercoline za [...] * milijonov EUR. Poleg tega je ob likvidaciji svoje hčerinske družbe kupila nazaj nekaj premoženja v višini [...] * milijonov EUR. [Vsota treh zneskov, omenjenih v tem odstavku, znaša 1–3 milijonov EUR.] Ti plačani zneski so bili nizki, funkcije pridobljenih družb in premoženja pa so v skladu s ciljem zniževanja stroškov, osredotočanjem na jedro dejavnosti ter združitvijo logističnih in upravnih funkcij. Komisija zato te investicije šteje kot bistvene za obnovitev rentabilnosti brez nedopustnega izkrivljanja konkurence.

(123) Na pomembnih trgih, kjer ima Skupina Herlitz [5–15 %] * delež v Nemčiji in [3–17 %] * delež v Skupnosti, ni presežnih kapacitet. Zaradi majhnega tržnega deleža in nizkega zneska državne pomoči je dodatne investicije mogoče označiti kot nujne, ki pa ne povzročajo nedopustnega izkrivljanja konkurence. Pomoč za prestrukturiranje s tem izpolnjuje kriterije smernic in je združljiva s skupnim trgov.

VI. SKLEP

(124) Pod temi pogoji je Komisija sklenila, da sanacijska pomoč in pomoč za prestrukturiranje izpolnjujeta pogoje smernic in da sta združljivi s skupnim trgov –

SPREJELA NASLEDNJO ODLOČBO:

Člen 1

Državna pomoč Nemčije v obliki sanacijske pomoči in pomoči za prestrukturiranje za Skupino Herlitz je v skladu s členom 87(3)(c) Pogodbe ES združljiva s skupnim trgov.

Člen 2

Ta odločba je naslovljena na Zvezno republiko Nemčijo.

V Bruslju, 30. junija 2004

Za Komisijo
Mario MONTI
Član Komisije